

Vang Rasmussen

**Mod Nordpolen
i
ballon**

2. oplag

LM's SAGA serie nr. 2

1982

S.A. Andreev

42

Niels Strindberg

24

Knut Frænkel

27

Starten

Det var en tidlig morgen.
Andreev blev vækket af høje råb:
»Det blæser op fra syd!«
Han var straks vågen
og sprang ud af køjen.
Lidt efter stod han
på dækket af »Svensk-sund«.

Andreev så ind mod land.
Her, nord for polar-cirklen,
var det lyst hele døgnet
på denne tid af året.

Den store ballon
var delvis skjult
af det runde træ-hus,
som de havde bygget
rundt om den.

Der trak nogle hårde byger
over himlen mod nord.
»I den rigtige retning,«
tænkte han.
»Hvis vinden blot vil holde sig,
så kommer vi af sted i dag,
søndag den 11. juli 1897!«

Det var en dag,
han havde ventet længe på.
For to år siden havde han fået
den dristige idé,
at man kunne rejse til
Nord-polen i ballon.

Ingen havde endnu
været på Nordpolen.
Det vældige Ishav
havde stoppet alle,
som havde prøvet
at komme over det.

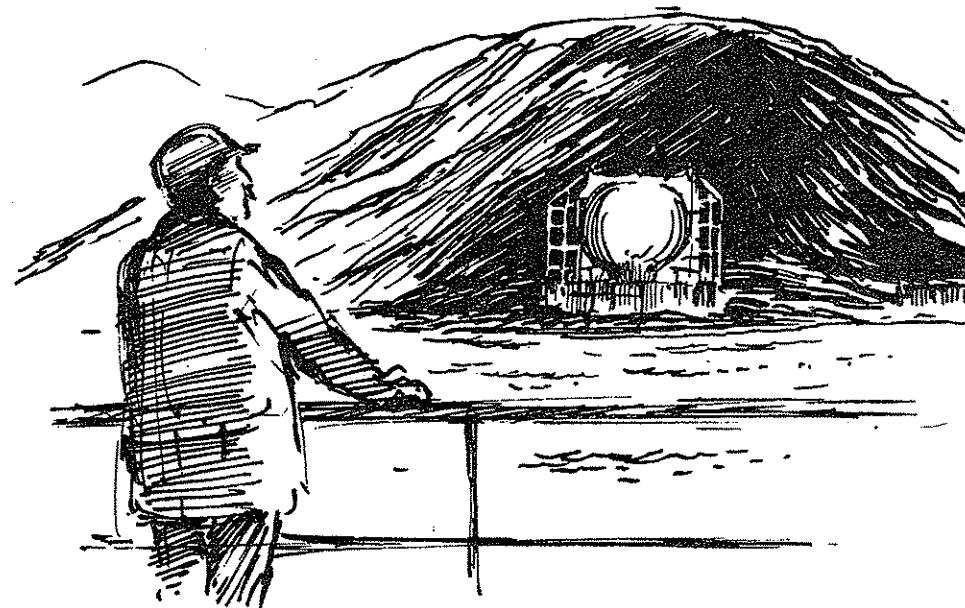
Men Andréé var ingeniør
og ballon-skipper.
Han ville ikke sejle på havet.
Han ville sejle hen over det,
gennem luften i ballon.
Det var en helt ny tanke.
På den tid kendte man jo
endnu ikke til luft-skibe
eller flyve-maskiner.

Som luft-skipper
havde Andréé prøvet at svæve
både over hav og land.

På en af sine ture
havde han svævet
tværs over Sverige
fra Göteborg til Gotland.
Det var en tur på 400 km.

Han havde også haft held
til i nogen grad
at styre sin ballon.
Det var sket ved hjælp af
lange slæbe-tove
og et styre-sejl.

Men at svæve hen over Ishavet
var noget helt andet.
Det ville være en tur
på over 3000 km
over de koldeste
og mest øde egne
på hele Jorden.

Andréé havde regnet ud,
at der skulle bruges en ballon,
som kunne bære 3 mænd
samt udstyr og proviant
til et halvt år.
Ballonen skulle også
være så let,
at den kunne holde sig
svævende i en måned.

Det ville koste mange penge.
Men de svenske aviser roste
hans dristige plan,
og rige mænd tilbød at hjælpe ham.
Snart havde han samlet
så mange penge sammen,
at han kunne få bygget en ballon
i Paris.

For et år siden var han så
sejlet til Spits-bergen.
Her var ballonen blevet fyldt med gas,
og alt gjort klar
til luft-turen over Ishavet.

Sammen med de to mænd,
der skulle flyve med ham,
havde han ventet på sydlig vind.
Men den kom aldrig,
og de måtte sejle hjem igen.

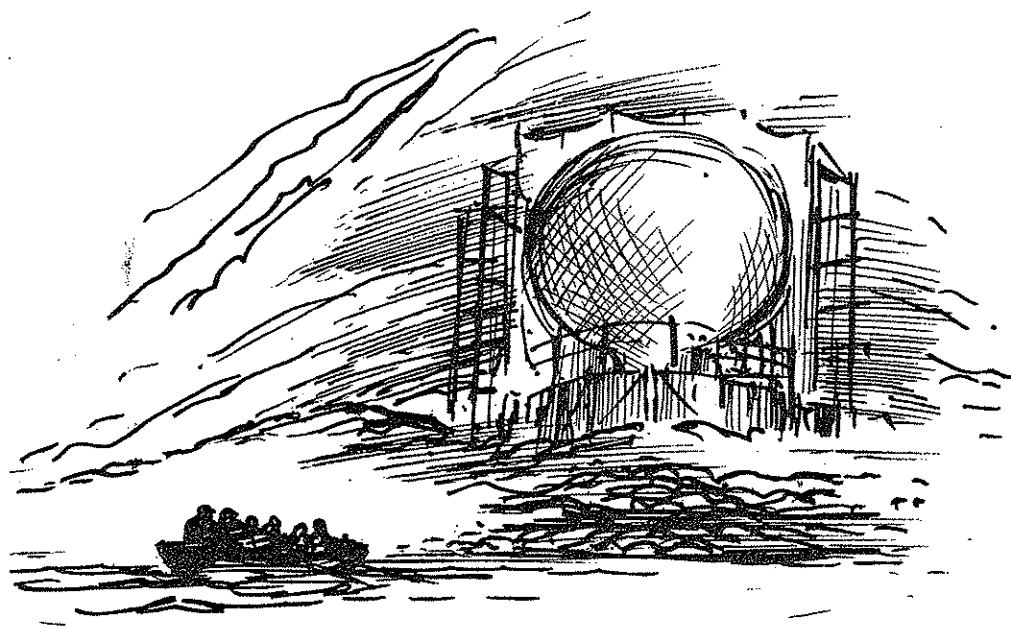
»Men i år skal det lykkes!«
sagde Andréé til sig selv.
»Det er nu eller aldrig!«

Han vidste jo,
at hele verden spændt ventede på,
at de tre svenskere skulle starte.
De ville blive til grin over alt,
hvis de igen måtte give op.

Hans to ledsagere hed
Frænkel og Strindberg.
De var unge mænd på 27 og 24 år.
Andréé var noget ældre.
Han var fyldt 42 år.
Hvorfor ville de ud på denne rejse?
Nordpolen var jo ikke andet end
et tænkt punkt på en hvid flade.
Var det lyst til spænding
og eventyr?

Mest var det vel
en stærk trang til
at være de første,
som nåede Jordens top.

Råbet om sydlige vinde
havde også vækket
Frænkel og Strindberg.
Og lidt efter blev de
roet i land sammen med Andréé.

De gik op til ballonen.
Vinden tog i den.
Det regnede let.
Andréé vendte sig mod Strindberg
og spurgte:
»Hvad mener du.
Skal vi forsøge eller ikke?«

Den unge mand smilede
og sagde:
»Vi får nok ikke bedre vejr.
Lad os derfor tage af sted!«

Frænkel var en høj, kraftig mand.
Han så direkte på Andréé og sagde:
»Jeg kan ikke lide
kaste-vinden fra bjerget.
Men jeg går ind for,
at vi starter!«

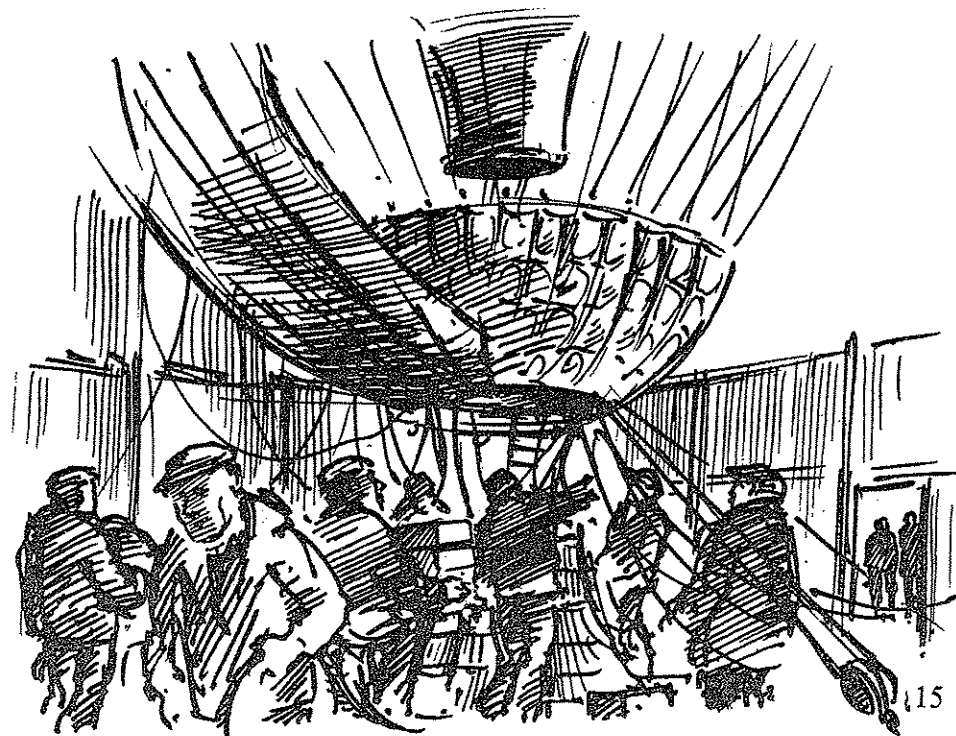
André vendte sig og gik.
Lidt efter sejlede de igen
ud til »Svensksund«.

Da de kom om bord,
sagde André til kaptajnen:
»Vi har nu drøftet sagen.
Vinden er god.
Mine kammerater holder på,
at vi skal starte.
Jeg er selv i tvivl,
men stemmer for.
Afrejsen er besluttet.
Vil du sende alle mand i land,
så de kan begynde
at rive ballon-huset ned.«

Nu blev der travlhed.
André tog med folkene i land
for at lede arbejdet.

Et hold søfolk gav sig til
at rive ballon-husets vægge ned.
Man begyndte at hæve ballonen.

Der lå et kraftigt net over den,
som fortsatte i 48 liner
ned til en bære-ring.
I denne ring hang gondolen.
Det var nærmest en stor, rund kurv,
hvor de tre mænd skulle opholde sig.

I gondolen var også proviant,
våben, sove-pose, telt
samt tre lette slæder
og en båd, der var pakket sammen.
Der var også mange andre varer
og redskaber.
Ja, selv en kasse med brev-duer
havde man med.

Man bandt 15 sand-sække fast
til gondolen.
De skulle bruges som ballast
og kastes ud,
når ballonen tabte højde
og skulle stige.
Så lagde man nogle tykke tove ud,
der blev gjort fast i bære-ringen.
De skulle slæbe efter ballonen
og tjene til at holde den
i en konstant højde over isen.

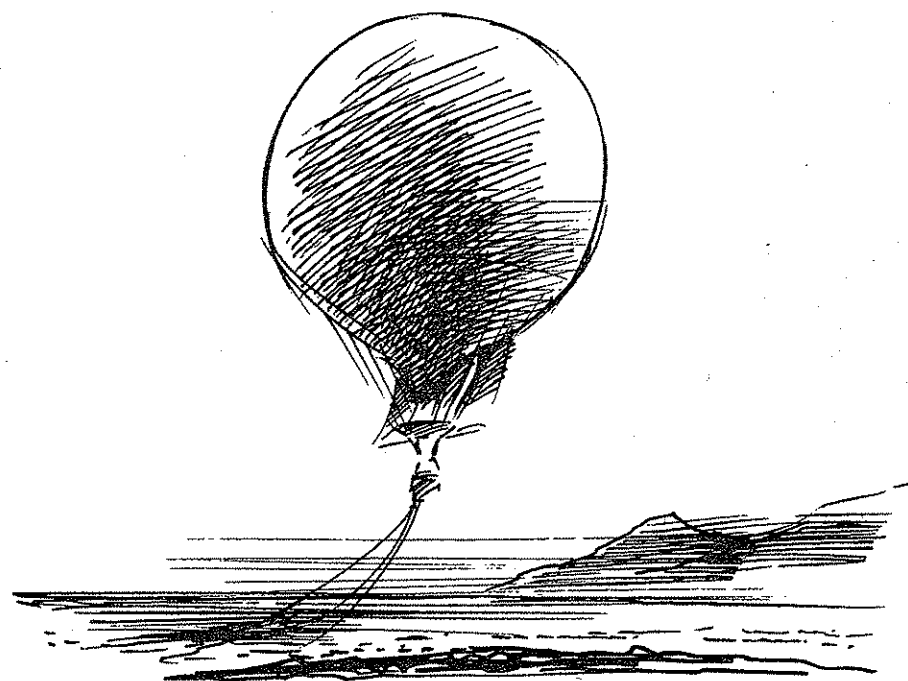
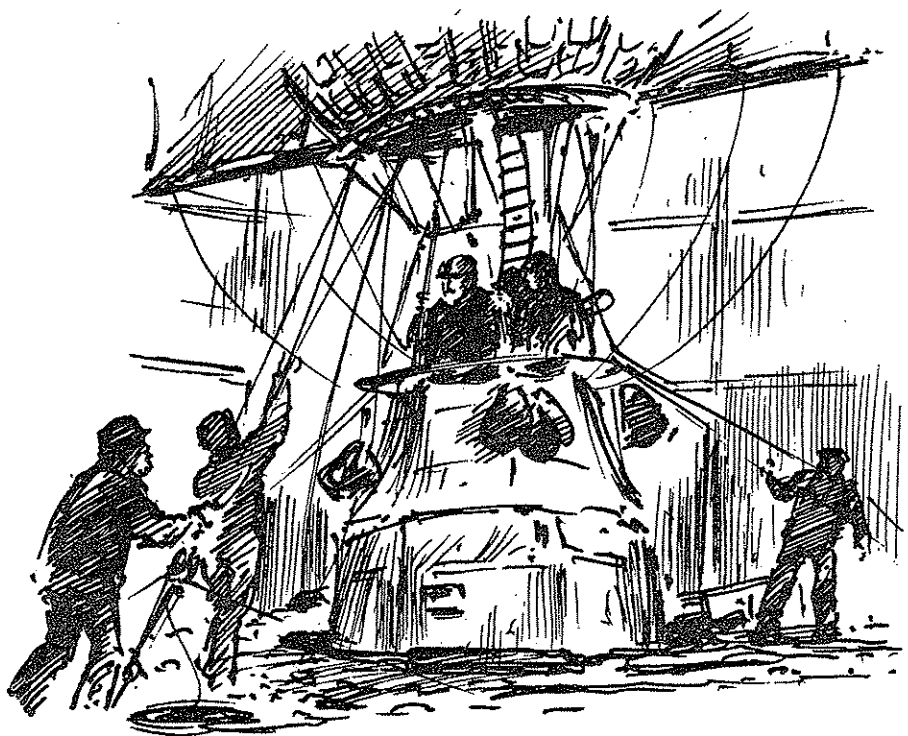
Andréé havde også regnet ud,
at han til en vis grad
også kunne styre ballonen
ved hjælp af slæbe-tovene
og nogle sejl,
der skulle stilles i forhold
til vinden.

Heraf afhang det,
om det skulle lykkes
for de tre svenskere
at flyve over Nordpolen.
Hvis ballonen var frit svævende
ville den jo blot drive
med de skiftende vinde.

Da de var klar til afgang,
blev ballonen døbt.
Den fik navnet »Ørnen«.
Så gik Andréé op i gondolen.

Han hejste flaget og råbte:
»Strindberg og Frænkel,
er I parate til at tage med?«
De to unge mænd steg straks op.
Så fulgte et øjeblik stilhed.
Alle ventede spændt.
»Kap trosserne!«
lød Andreés stemme.
Tre lange knive suste i luften.

Få sekunder efter hævede
»Ørnen« sig i luften.
Den steg til 50 meter.
Så gav det et ryk i ballonen,
der stod stille et øjeblik.
Men lidt efter førte en kraftig vind
den ud over havet.
Slæbe-tovene skar gennem vandet
som kølen på et skib.

Rejsen gennem luften

Frænkel hejste sejl.
De skulle hjælpe med til
at presse ballonen opad.
Men et hårdt vind-stød
drejede ballonen rundt.

Og nu virkede sejlene modsat.
De pressede i stedet ballonen
nedad mod vandet.

Inden Frænkel fik bjærget sejlene,
ramte gondolen vandet.
Men den sprang op igen
som en bold.
Andréé og Strindberg
havde i en fart kappet
en del sand-sække.

»Ørnen« steg igen hastigt.
Ti minutter efter starten
viste højde-måleren 600 meter.

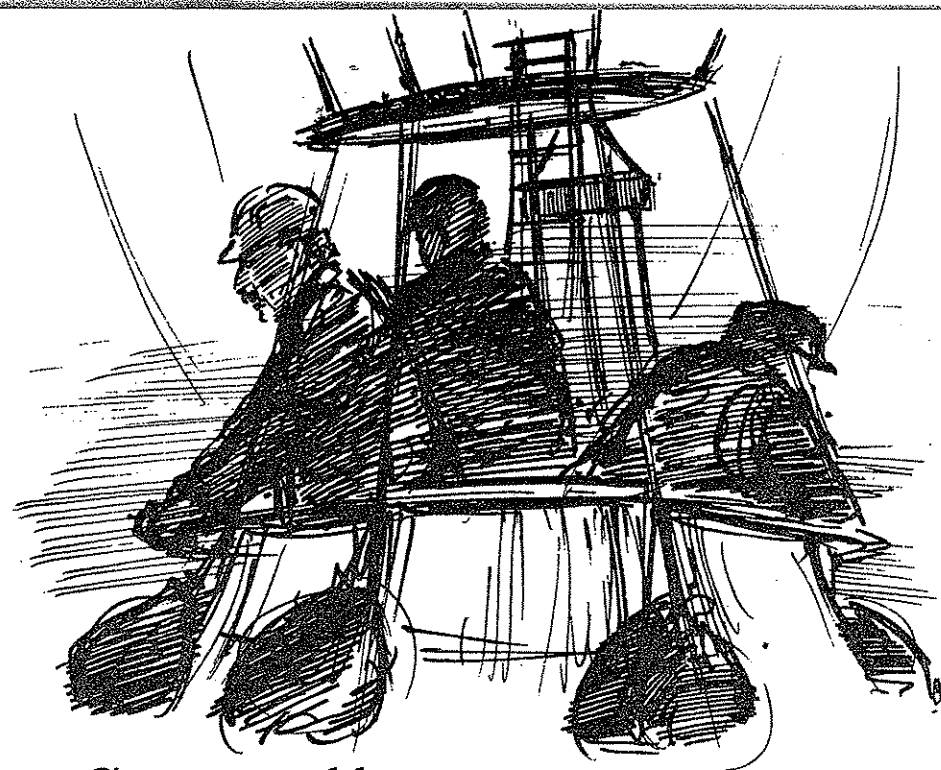
Da Frænkel havde bjerget sejlene
kravlede han ned i gondolen.
»Hvad skete der?«
spurgte han Andréé.

»Vi har tabt de nederste
to tredje-dele af slæbe-tovene!«
svarede Andréé.

Han så fast på Frænkel
og fortsatte så:
»De rev sig løs,
da vi steg op.
Vi blev også ramt
af en kaste-vind,
da vi kom ud over havet!«

»Hvor meget ballast
smed I ud?«
spurgte Frænkel.

Andréé talte de løse liner.
»Vi har kappet 9 sække
med 23 kilo i hver.
Det bliver 207 kilo.
Sammen med slæbe-tovene
har vi mistet ballast
på næsten 800 kilo.
Og det er for meget!«

»Ørnen« var blevet en
frit svævende ballon,
der ikke kunne styres.
Skulle de nu nød-lande?
Nej, alle tre ville fortsætte.

De drev med samme fart som vinden.
Langt under dem lå Spits-bergen
med de mange øer,
fjorde og vige.

Havet var lysende blåt.
Mod nord kunne de allerede se
den første driv-is.

Men så gik solen væk.
»Ørnen« drev ind i
en tæt, hvid sky.
En klam kulde
slog sammen om dem.

Ballonen tabte straks højde.
Få minutter senere
ramte resterne af slæbe-tovene
vandet under dem.
Så holdt ballonen sig
i denne højde,
mens den fortsatte sin færd
med mindsket fart.
Nu hørte de igen blæsten suse
omkring ballonen.

De skyndte sig at sætte sejl,
som vinden straks fyldte,
fordi farten var bremsat
af slæbe-tovene.

I det meste af et kvarter
kunne de styre ballonen.
Men så skinnede solen igen.
Og »Ørnen« steg med det samme
til en højde af 500 meter.

Andréé bandede.
Hvis ikke de havde mistet
så megen ballast,
da de steg op,
kunne de have fortsat
et par hundrede meter over vandet.
Men nu mistede ballonen gas
ved at svæve alt for højt
og tabte i bære-evne.

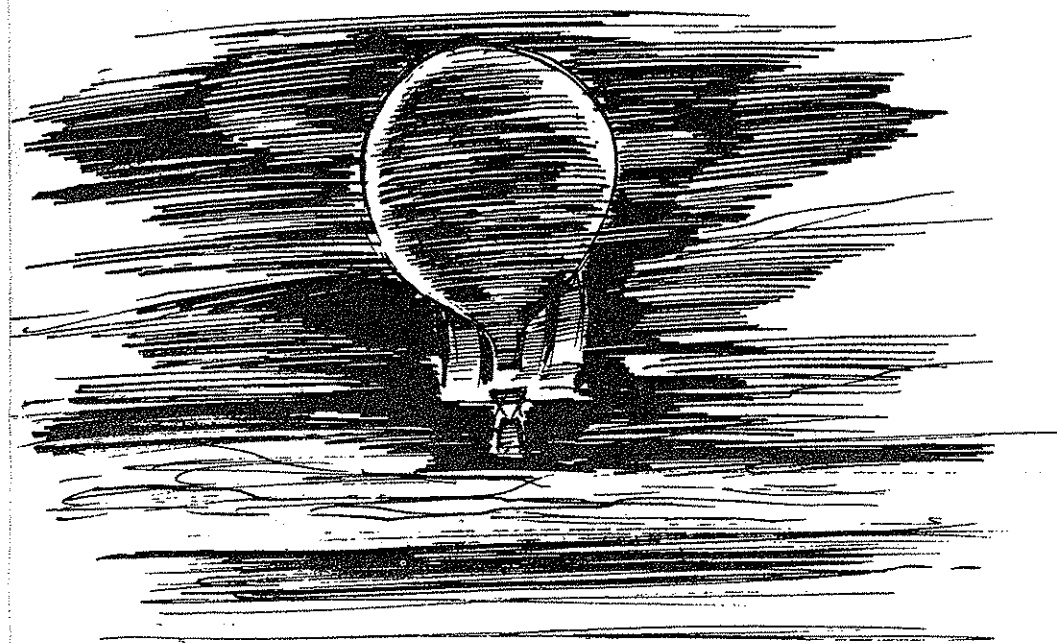
Men det var rart
at være ude i solen igen.
Det fejrede de ved at tømme
en mad-kurv og drikke en øl.

Bagefter kravlede Andréé og Strindberg
op i bære-ringen og tissede.
»Pas på, du ikke får styrte-bad!«
råbte de ned til Frænkel
og lo som kåde skole-drenge.

Senere trak Strindberg og Frænkel
tovene op og bandt dem sammen
til én lang slæbe-line.

Da det blev aften,
var de nået ind over den faste is.
Andréé følte sig meget træt.
Han havde næsten ikke sovet
i de sidste døgn.

De var steget til 600 meter.
Kurs nord 40 grader øst.
Af og til kunne han se isen
langt nede gennem et tyndt sky-lag.
Andréé gned sine trætte øjne
og lagde sig på briksen.
Et øjeblik efter sov han fast.

Kort efter midnat
kom ballonen igen ind i en sky.
Den sank gennem luften,
indtil slæbe-linen nåede isen.

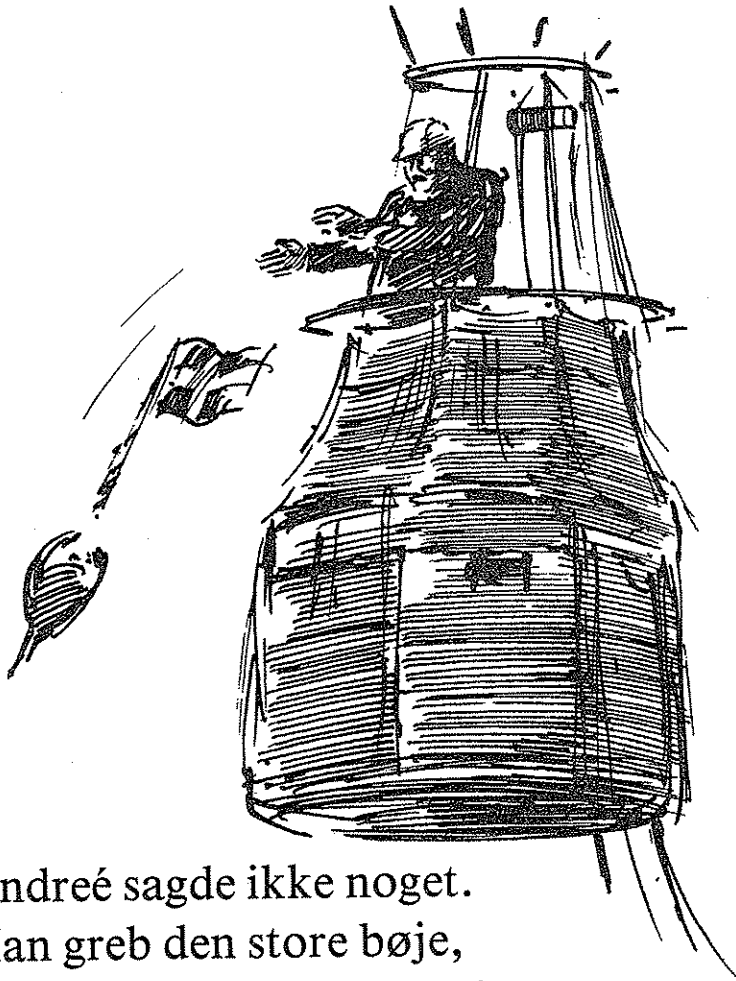
Sejlene blev fyldt af vinden,
og »Ørnen« gled igen fremad.
Men vinden var drejet om.
Nu var kursen ret øst.
Det kneb med at holde højden.
Et par gange var gondolen
ved at støde mod isen.

To sække med sand blev smidt ud.
»Ørnen« steg lidt,
men lå så helt stille.
Klokken to om natten
vækkede de Andréé.
Han kneb øjnene sammen,
da han kom op i lyset.

Andréé var ikke rigtig vågen.
Han kunne ikke finde ud af,
om det var nat eller dag.
Det var svært at vænne sig til,
at det var lyst døgnet rundt.

»Ørnen« drev langsomt fremad
i lav højde.
Gondolen stødte gang på gang
mod isen.
Det hjalp kun lidt
at smide ballast ud.
Ballonen var tynget ned
af tåge, regn og is.
En kold, klam tåge
lå som en hvid kuppel over den.
Alt drev af væde.

Frænkel bøjede sig over Andréé
og talte længe til ham.

Andréé sagde ikke noget.
Han greb den store bøjle,
der skulle være kastet ned
over Nordpolen med det svenske flag.

Uden at sige et ord
smed han den ned på isen.

»Ørnen« steg lidt,
men standsede så igen.
Slæbe-tovet havde sat sig fast
mellem nogle store is-blokke.
Ballonen daskede langsomt
frem og tilbage i tovet.

»Skal vi kappe tovet
og smide ballast ud?«
spurgte Andréé.
Vinden blæser mod vest.
Måske kan vi drive
til Grønland!«

»Nej, vi giver ikke op nu!«
svarede Strindberg.

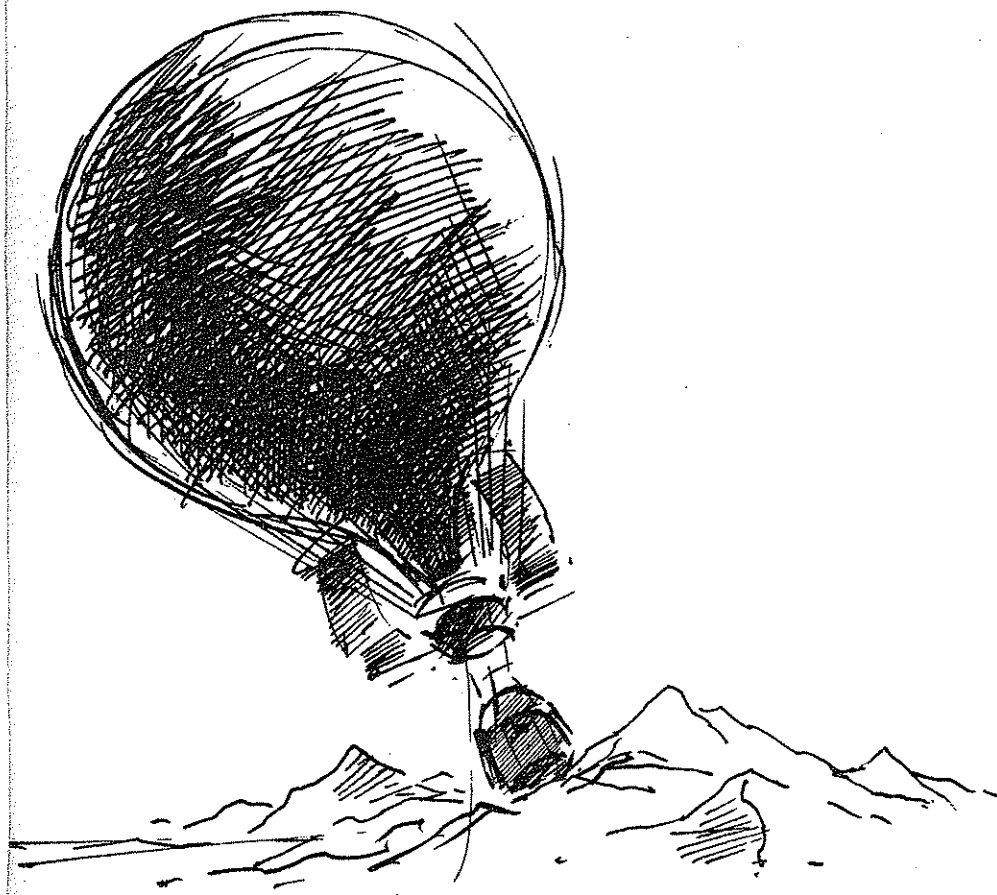
»Hvis vi blot kunne få sol
og klart vejr,«
sagde Andréé.

»Ja, hvis og hvis!«
sagde Frænkel vredt.
»Det nytter ikke noget.
Lige nu er vi fanget af isen
og den forbandede tåge!«

Det tog 13 timer,
før tågen lettede.
I al den tid
hang »Ørnen«s tov fast i isen.
Så kom der nogle hårde vind-stød.
Ballonen rev sig løs
og steg straks til 50 meter.
Andréé så på sit kompas.
Kursen var stik øst.

Men snart kom tågen igen,
og det blev mere koldt.
»Ørnen« blev lidt efter lidt
dækket af is-slag.

Ballonen tabte igen højde.
Gondolen ramte flere gange isen
med hårde stød.
Først da de havde kastet
over 200 kilo sand og proviant ud,
hævede »Ørnen« sig over isen.

Det hjalp dog kun en kort tid.
I det meste af et døgn
baskede »Ørnen« som vinge-skudt
hen over isen.
Bump - bump - bump!

De tre mænd kunne snart ikke mere.
De var alle død-trætte
af mangel på søvn og hvile.
Time efter time havde de
stirret ud i det mælke-hvide øde.
En dryppende, kold tåge
havde lagt sig som et is-panser
over ballonen.
Temperaturen var lige ved nul grader.
De kunne ikke fortsætte
ret meget længere.
Lidt efter klokken syv om morgenen
smed de et anker ud,
så ballonen blev tøjret.

»Hvad mener I,
vi skal gøre?«
spurgte Andréé.

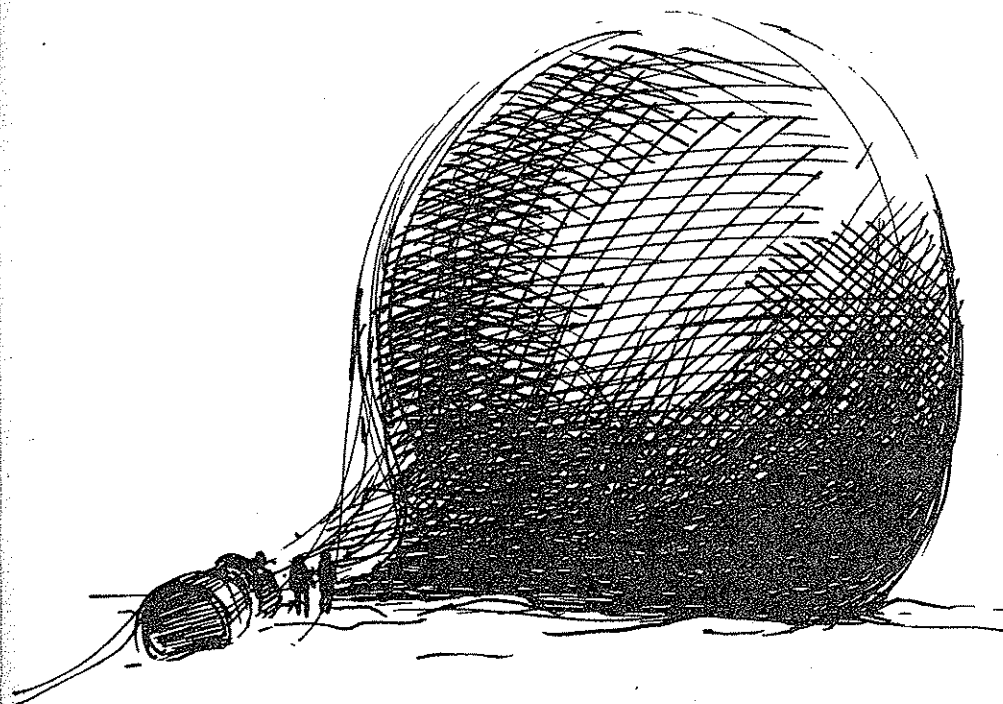
Strindberg sagde:
»Du ved lige så godt
som jeg,
at vi aldrig kommer
til Nordpolen!«
Han var bleg og svimmel.
Hele natten havde han
lidt af sø-syge.

»Mener du, vi skal lande?«
spurgte Andréé.
»Jeg ved ikke,«
svarede Strindberg.
»Men ellers må vi
stige så højt op,
at vi kan få lidt søvn!«

Frænkel sagde:
»Hvis vi bliver ved,
kommer vi blot endnu
længere bort fra land.
Jeg mener,
vi skal lande.
Jo før det sker,
desto kortere får vi at gå!«

Andreé stod lidt
og så ud i tågen.
Så åbnede han ventilen
og sagde:
»Vi er alle død-trætte.
Hvis vi dog blot havde fået
en smule sol!«

Gassen strømmede ud,
og »Ørnen« dalede
langsomt ned.

Da klokken var lidt over syv,
kunne de tre mænd
kravle ned på isen.

Turen havde varet
i næsten 3 døgn.

De var landet på en stor is-flage
480 km fra det sted,
hvor de var startet.

Der var over 800 km
til Nordpolen.

Men det havde ikke mere
nogen betydning.

Kurs mod Kap Flora

Efter at have sovet i 20 timer
vågnede de tre mænd
sent om morgenen
den 15. juli.

Søvnen havde gjort dem godt.
Og da de havde fået morgen-mad,
var humøret højt.
De sad i teltet og drak kaffe,
mens de talte om turen.

Men de talte også om,
hvad de nu skulle gøre.
Skulle de blive på flagen
og drive med isen,
eller skulle de vandre mod land?

Ingen af dem havde lyst
til at blive.
De kunne ikke holde ud
at sidde og vente og vente
uden at kunne gøre noget.

Men i hvilken retning
skulle de så gå over isen?

Der var ca. 320 kilometer
til Syv-øerne, nord for Spitsbergen.
Her var udlagt et lille depot
med proviant og andre varer.

De kunne også gå mod
Franz Josefs Land.
Her var der ved Kap Flora
udlagt et stort depot.
Det ville være en tur
på 350 kilometer.

Da de havde talt om det
i nogen tid,
valgte de at gå mod Kap Flora.
Her vidste de,
at andre havde klaret sig
gennem en vinter.
I den retning kunne de måske også
opdage nyt land.

Først tømte de ballonen for gas.
Og da »Ørnen« lå bredt ud på isen,
lignede den en våd kar-klud.

Så gik de i gang med
at hente de mange ting,
som de skulle have med
på den lange tur over isen,
Men hvor meget
kunne de læsse på slæderne?
Hvor meget kunne en mand trække
hen over ujævn is?
Noget måtte de lade blive tilbage,
men hvad skulle det være?
De havde jo brug for det hele.

Slæderne var lette at samle.
De vejede næsten intet
og gled fint hen over sneen,
som dækkede isen.

Med båden gik det ikke
helt så let.
Det tog flere dage,
før den var samlet
og trukket over med ballon-stof.

En nat blev de vækket
af et højt drøn.

De løb ud af teltet og så,
at is-flagen var revnet
i to store stykker.

Rundt om dem lød
torden og bulder fra isen,
der blev skubbet op
og presset sammen.

Men der var ingen fare.
Den del af is-flagen,
som de boede på,
kunne let bære dem.

Isen var aldrig i ro.
Den slog dybe revner
eller tårnede sig op
i høje blokke.

Næste dag skød Andréé en bjørn.
Han var gået om bag
nogle store is-blokke.
Der stod bjørnen lige foran ham.
Det var et rent held,
at han havde sit gevær med sig.

Strindberg skar de bedste stykker kød ud og stegte dem.
Det blev deres første bjørne-kød, og det smagte herligt.

De var ved at være færdige med at læsse slæderne. Men der var så meget, de gerne ville have med: Våben, patroner, medicin, værktøj, båden, tæpper, mad, en fælles sove-pose, teltet, og meget mere.
Det vejede godt til.

Efter en uges ophold på is-flagen kunne de nu starte den lange vandring mod Kap Flora, afstand 350 kilometer. Temperaturen var nul grader. 0° C
Vinden var svag med let støv-regn.

Alle var i højt humør, da de drog af sted. Strindberg lagde sig i selen og løb foran.
»Fart på, folkens,« råbte han og lo.
»Kurs mod Kap Flora!«

Efter en god halv time
blev de stoppet
af en bred revne i isen.
De kom dog over den
ved at samle en række
mindre is-flager sammen
til en bro.

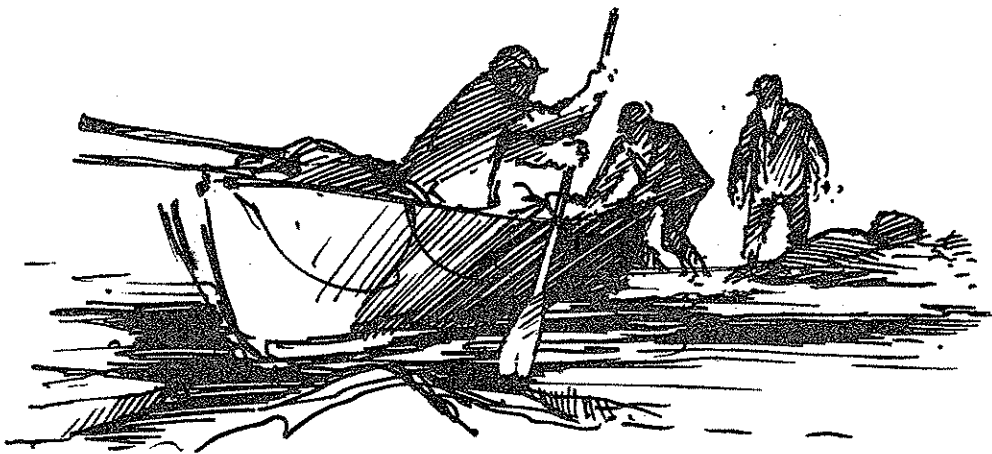
Senere kom der flere revner.
Nogle timer efter gjorde de holdt.
Andréé satte sig forpustet
på sin slæde og sagde:
»Det går ikke på denne måde.
Slæderne er for tunge at trække.
Vi må alle tre trække én slæde
et stykke vej
og så gå tilbage
og hente de to andre!«

Det gjorde de så,
indtil de død-trætte
slog lejr om aftenen.
Da var tågen lettet,
og solen skinnede
for første gang i lang tid
fra en klar, blå himmel.

Næste dag fortsatte de
på samme måde,
indtil de kom til en revne,
der var så bred,
at de måtte sejle over den.

Båden blev sat i vandet,
og lidt efter lidt
blev slæder og udstyr
færget over.
Og imens begyndte det
at sne kraftigt.

Det tog mere end en time
at få det hele over.
Så kunne de vandre videre
hen til næste revne.

Da det blev aften,
havde de næsten ikke kræfter
til at rejse teltet og lave mad,
før de krøb sammen
i den fælles sove-pose.

Der faldt stadig sne,
da de vågnede.
Andréé havde fået et sår
på skulderen af træk-selen.

Frænkel lagde et bind på
og sagde:
»Vi kan lige så godt
se i øjnene,
at vi slæber på alt for meget.
Vi går jo turen 6 gange
på denne her måde.
Lad os gøre slæderne så lette,
at vi kan trække hver sin.«

Andréé svarede,
at de ikke kunne undvære noget.
Måske blev føret også bedre,
når de kom længere frem.

De fortsatte.
Hele dagen sled de
med at sejle slæderne over
den ene revne efter den anden.
Til sidst kunne de ikke mere,
men slog lejr
på en stor is-flage.

Regnen silede ned,
da de vågnede.
Men da de havde spist
morgen-mad,
var det klaret så meget op,
at de kunne fortsætte.

Hele næste dag
kæmpede de sig frem
over revner og spalter.
Det var lidt over nul grader
med tåge og dis.

Næste morgen kom der sne.
Da Strindberg vågnede,
så han en stor bjørn
nogle meter fra teltet.
Han greb sit gevær og skød.

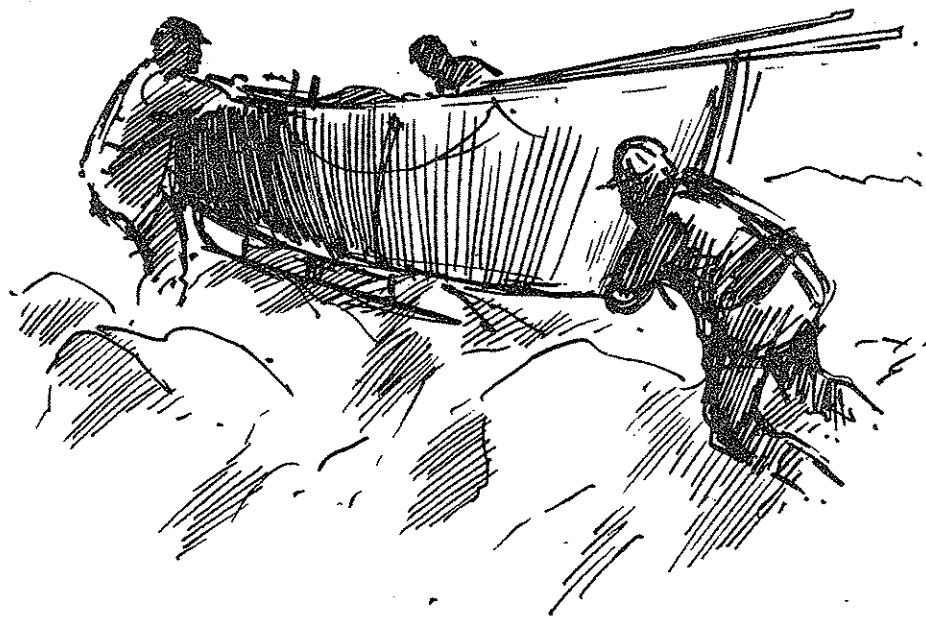
Bjørnen sank om på stedet
og var død.
De brugte det meste af dagen
til at flå bjørnen
og skære kødet ud.

Før de igen gik videre,
lod de en stor del
af deres proviant
blive tilbage.

Andréé havde nu indset,
at de aldrig ville nå frem
til Kap Flora,
hvis de blev ved at trække
én slæde ad gangen.
Nu blev slæderne
gjort så lette,
at de kunne trække hver sin.

I de næste dage blev det koldere.
Men til gengæld var de heldige
at gå på fast is
det meste af tiden.
De skød også to bjørne,
så de havde føde nok.

Senere måtte de igen
hen over et stort område
med grød-is og revner
og kravle over høje is-volde.
Der var dage,
hvor de kun nåede
et par kilometer frem.

Men kom de i det hele taget
fremad?
Frænkel havde længe
været i tvivl.
Hvad nu,
hvis isen drev i modsat retning?

Den 4. august lettede tågen
så meget,
at de kunne måle solens højde
med en seks-tant.
Og så kunne de regne ud,
hvor på driv-isen
de befandt sig.

Det viste sig,
at de ikke var kommet
et skridt nærmere Kap Flora.
Isen var hele tiden
drevet den anden vej.

Det var næsten ved
at tage modet fra dem.
I to uger havde de
kæmpet sig frem
over driv-isen.
Nu viste det sig,
at de havde anstrengt sig
til ingen nytte.

Kræfterne svinder

Alle tre var nu klar over,
at det ikke kunne nytte
at fortsætte mod øst.

I stedet blev de enige om
at gå mod Syv-ørne,
som lå mod vest.

Her var også udlagt
et depot.

Og det så jo ud til,
at isen drev mod vest.

Dag efter dag,
uge efter uge
slæbte de sig nu frem.
Hen over hus-høje isblokke
og dybe revner
med åbent vand.

Våde og forkomne
trak de deres tunge slæder
gennem et ælte
af grød-is og vand.
Og for hver dag svandt kræfterne
mere og mere.

En sjælden gang
havde de held
til at skyde en bjørn
eller en sæl.

Andréé hørte en aften
en lyd uden for teltet.
Han så ud og råbte:
»Det er en bjørn,
En stor isbjørn.
Den er ved at flå
min slæde i stykker!«

Frænkel havde sit gevær
ved hånden.
Han rejste sig
og gik ud.
Bjørnen hørte ham
og vendte sig om.
Den var kæmpe-stor.

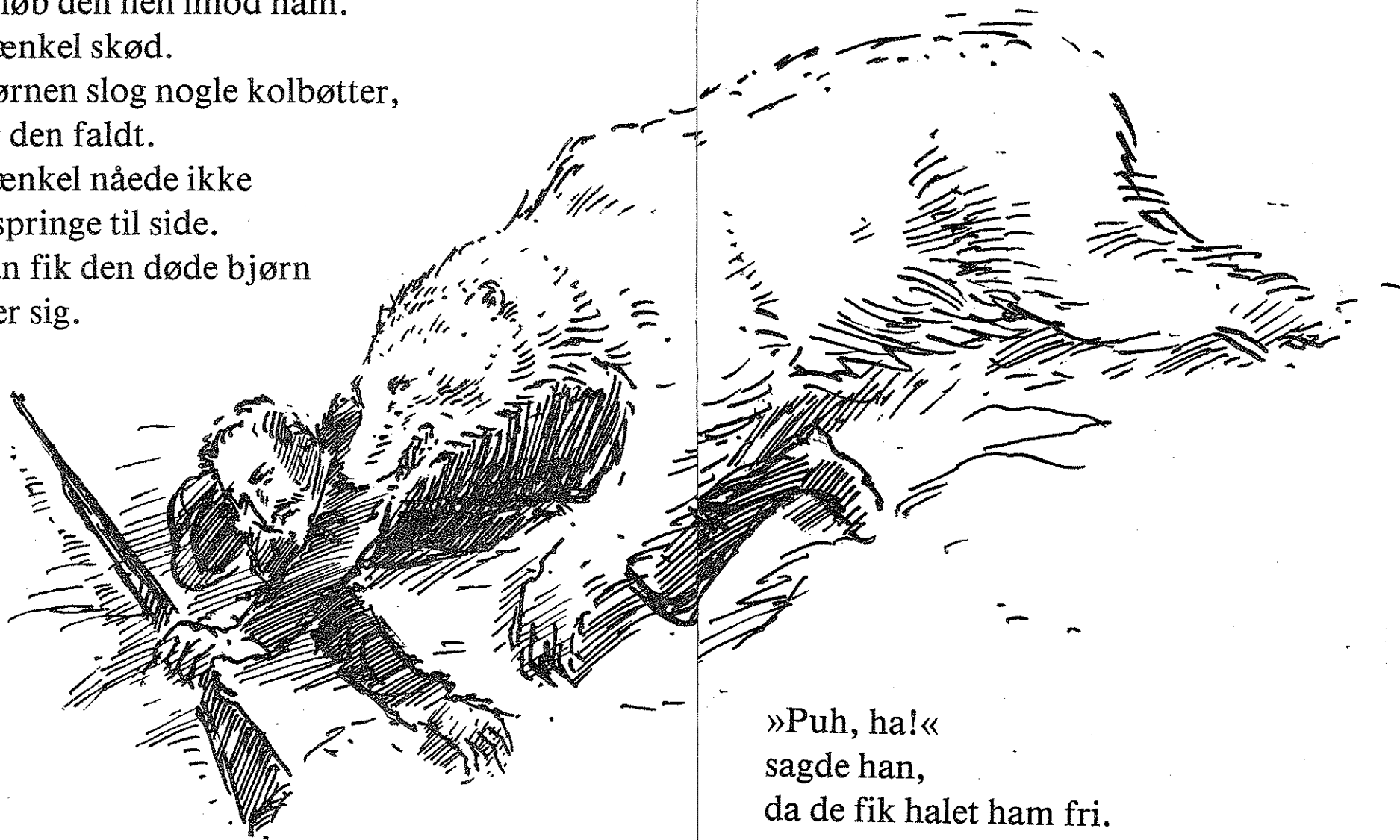
Så løb den hen imod ham.

Frænkel skød.

Bjørnen slog nogle kolbøtter,
før den faldt.

Frænkel nåede ikke
at springe til side.

Han fik den døde bjørn
over sig.

»Puh, ha!«
sagde han,
da de fik halet ham fri.
»Det var tæt ved!«

Nu havde de mad
til mange dage.
Men først måtte de
flå bjørnen
og skære kødet ud.
De havde hårdt brug
for skindet til at lappe
på den slidte sove-pose.

Og så måtte de trætte kroppe
igen lægge sig i selerne
og trække slæderne fremad.

De blev syge, fik feber,
kramper og tynd mave.
Ingen af dem kunne efterhånden
holde føde i sig.
Værst stod det til
med deres fødder.
De var fyldt med sår og bylder.

Selv den ellers så stærke
og raske Frænkel
kunne næsten ikke mere
slæbe sig fremad.

Den korte arktiske sommer
var snart forbi.

Efter den 1. september
var det begyndt at mørkne
i timerne omkring midnat.

Lyset var på retur.
Snart ville det være vinter
med mørke døgnet rundt.

Der lå en tynd skorpe is
over vandet.
Flere gange hver dag
brast den under dem,
og de faldt i det iskolde vand.

Men de havde vænnet sig til
at gå i vådt tøj,
sådan som de havde vænnet sig
til alt andet.

De var også kommet ind
i et frygteligt område.
Isen var presset op
i høje blokke.
Ind i mellem var
der vand og grød-is.
Det tog dem en uge
at komme et par kilometer frem.

Og hvor drev isen hen?
En dag var solen så meget fremme,
at de kunne tage sol-højden
og finde ud af,
hvor de var.

De var vandret mod vest,
men isen var drevet mod syd.
Alene i de sidste fem døgn
var de drevet 60 kilometer
i sydlig retning.

Nu forstod de,
at de heller aldrig
ville nå Syv-øerne.
De havde i over 2 måneder
slæbt sig frem over isen.
Først mod øst,
så mod vest.
Og nu var de drevet mod syd.

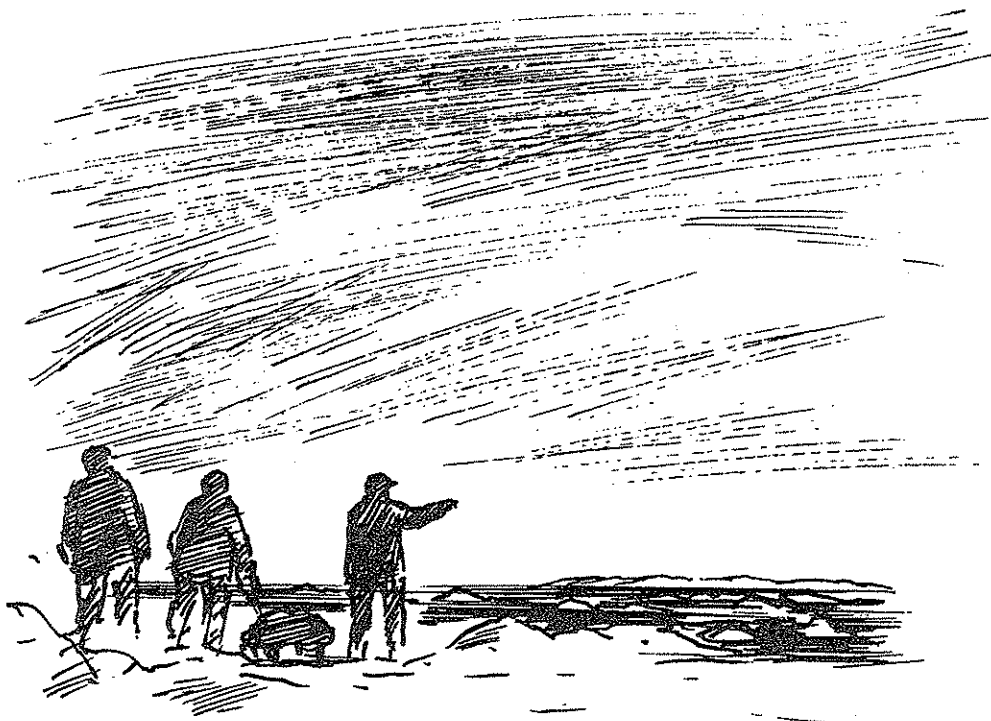

Hvad skulle de nu gøre?
De havde ikke kræfter
til en ny tur over isen.
Hvor skulle de også gå hen!

De valgte at blive på is-flagen
og bygge en hytte af sne og is.
Så havde de måske en chance
for at klare sig gennem vinteren.

Frænkel og Strindberg begyndte
at bygge hytten af is-blokke.
Andréé gik på jagt
for at skaffe forråd
til den lange vinter.

Han skød 6 sæler og 1 bjørn.
Det betød føde
helt frem til
marts måned.

Om morgenen den 17. september
fik de land i sigte.
Det var en is-dækket ø,
som lå ca. 10 kilometer borte.
De gik dog ikke i land,
men blev på isen,
der langsomt drev forbi øen.

De flyttede ind i deres is-hytte.
Og André skød endnu en bjørn.

»Nu tror jeg,
vi kan klare os i vinter,«
sagde han.
»Vi har både en lun hytte
og masser af mad!«

Næste dag revnede is-flagen.
Hyttens ene væg faldt sammen.
Vandet trængte ind
og ødelagde en del proviant.

De måtte skynde sig
at slå teltet op igen
og flytte deres ting over i det.
Før de var færdige,
var det blevet mørk aften.
Dagene var korte nu.

På øen

De turde ikke blive på isen.
Og den 5. oktober gik de
i land på øen.

De hjalp hinanden med at trække
én slæde ad gangen.
Først efter to hårde døgn
havde de slæbt alt i land.

Teltet slog de op
på en is-fri plads,
der lå i læ af en klippe.
Senere ville de bygge
en sne-hytte over teltet.

Da de havde rejst teltet,
føjte Strindberg sig
så syg og udmattet,
at han lagde sig i sove-posed.
Han havde ondt i maven
og kunne ikke spise noget.
Af og til fik han voldsomme
kramper i arme og ben.

I løbet af et par dage
var han blevet så svag,
at han ikke mere kunne tale.
Han døde den 10. oktober.

De bar liget hen i en kløft
og dækkede det med sten,
som de fandt på stranden.

De var meget trætte.
Hele dagen gik de
frem og tilbage med sten.

I de næste dage
samlede de flere sten
og noget driv-tømmer,
som de lagde rundt om teltet
i en lav mur.

Dagene blev stadig kortere,
og kulden tog til.
De to mænd blev i teltet,
hvor der var en smule varme.
Deres kræfter svandt.

Så fik Andreé høj feber.
Han blev liggende i sove-poseden
med kramper i arme og ben.

En morgen var Andreé død.
Frænkel havde ikke kræfter
til at begrave ham.
Han døde kort efter.

I 1930 fandt man ligene
af de tre mænd
på Hvide Ø,
nord-vest for Spitsbergen.
Man fandt også deres dag-bøger
og andre op-tegninger.
Derfor har vi kunnet følge mændene
på turen over isen.

Ligene blev senere ført hjem
til Sverige på »Svensksund«.
Det var den samme kanon-båd,
der 33 år før havde sejlet
André, Frænkel og Strindberg
til Spitsbergen.
Rejsen var langt om længe endt.

Amerikaneren Peary blev den første,
der nåede frem til Nordpolen.
Det var i året 1909.
Hans ekspedition havde fra Nord-grønland
kæmpet sig frem over Ishavet
ved hjælp af skib og hunde-slæder.